

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 1. rujna 2022.

Analiza presude

Tabak protiv Hrvatske
br. zahtjeva 24315/13

čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje (pravo na nepristran sud)

Pravo na pošteno suđenje nije povrijeđeno podnositelju zahtjeva koji je u građanskom postupku propustio pravovremeno iskoristiti svoja procesna prava i osporiti nepristranost vještaka

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) je 13. siječnja 2022. u predmetu *Tabak protiv Hrvatske* objavio presudu u kojoj je utvrdio da podnositelju zahtjeva nije povrijeđeno pravo na pošteno suđenje zbog nedostatka nepristranosti vještakinje koja je sudjelovala u postupku, a protivno članku 6. stavku 1. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Podnositelj zahtjeva je pred Općinskim sudom u Đurđevcu (dalje: općinski sud) podnio tužbu radi naknade štete protiv osiguravajućeg društva, a zbog ozljede koljena zadobivene u prometnoj nesreći. U svrhu utvrđivanja veze između te ozljede i njegove radne sposobnosti, općinski sud je 2006. godine naložio provođenje medicinskog vještačenja po vještakinji V.B., specijalistici medicine rada. U svom nalazu i mišljenju, vještakinja V.B. je *inter alia* zaključila da smanjena radna sposobnost podnositelja kao ni dio bolovanja koje je prethodilo njegovoj invalidskoj mirovini nije bilo neposredno uzrokovano ozljedom koljena zadobivenoj u prometnoj nesreći. Pozivajući se na predmetni nalaz i mišljenje, 2012. godine, nakon što je predmet više puta vraćen prvostupanjskom sudu na odlučivanje, općinski sud je odbio zahtjev podnositelja za isplatom mjesečne rente i glavninu zahtjeva za naknadom štete zbog izgubljene dobiti. Podnositelj je u žalbi prigovorio da je došlo do bitne povrede odredba parničnog postupka jer je vještakinja V.B. bila predsjednica upravnog odbora društva kćeri tuženika te zaposlena kao liječnik cenzor u generalnoj direkciji tuženika u trenutku dostavljanja mišljenja u postupku. Žalbu podnositelja Županijski sud u Koprivnici ocijenio je neosnovanom istaknuvši pritom da prigovor u pogledu pristranosti vještaka nije moguće istaknuti u žalbenom postupku. Protiv odluke županijskog suda podnositelj je podnio ustavnu tužbu koju je Ustavni sud 2012. godine proglasio očigledno neosnovanom.

Podnositelj je pred Europskim sudom tvrdio da nije imao pošteno suđenje jer su hrvatski sudovi svoje presude temeljili na mišljenju vještakinje koja je radila za tuženo društvo i koja zbog toga nije bila nepristrana.

Iako člankom 6. stavkom 1. Konvencije, kojim je uređeno pravo na pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim „sudom“ nije izričito propisano da vještak mora ispunjavati iste uvjete kao sudac, sukladno praksi Europskog suda nedostatak neutralnosti vještaka koji sudjeluje u postupku može dovesti do povrede načela jednakosti stranaka u postupku ([Brandstetter protiv Austrije](#), stavak 42.- 43.). S obzirom da mišljenje vještaka ima značajnu težinu i utjecaj na nacionalne sudove kad donose odluke o pitanju o kojem se vještak očitovao, vještaci, uključujući i vještake medicinske struke moraju biti i formalno i stvarno neovisni od osoba koje su umiješane u događaje ([Bajić protiv Hrvatske](#), stavak 95.).

U svjetlu navedenog, Europski sud prihvaća da je nepristranost V.B., s obzirom na njezin odnos s tuženikom, mogla biti podložna sumnji, odnosno da se u najmanju ruku moglo doimati da je podložna sumnji. Stoga se bojazan podnositelja mogla smatrati razumno i objektivno opravdanom ([Sara Lind Eggertsdottir protiv Islanda](#), stavci 51. i 53.). Slijedom navedenog, Europski sud je detaljno analizirao mjerodavno nacionalno pravo o izuzeću sudaca i vještaka te je ponovio da u hrvatskom pravnom sustavu postoji nekoliko jamstava koja osiguravaju formalnu i stvarnu neovisnost i nepristranost stručnjaka te pouzdanost dokaza vještaka ([Jurica protiv Hrvatske](#), stavak 93.-94.). Prema Pravilniku o stalnim sudskim vještacima, sudski vještaci dužni su dati svoje mišljenje objektivno, nepristrano i najbolje što znaju. Predmetne obveze propisane su i člankom 258. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), koji pritom navodi da vještaci moraju biti obaviješteni o pravnim posljedicama davanja lažnog iskaza te ispitani o svom odnosu sa strankama. Ujedno, ZPP dodatno predviđa: i) da se vještak može osloboditi dužnosti vještačenja na vlastiti zahtjev, ii) da je za određivanje vještačenja nadležan sud koji vodi postupak, iii) detaljna pravila o uključivanju stranaka u postupak traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka kao i mogućnost stranke da podnese zahtjev za izuzeće vještaka. Također, sukladno ZPP-u i praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske zahtjev za izuzeće vještaka može se podnijeti samo tijekom prvostupanjskog postupka.¹

S obzirom da u predmetu podnositelja nije bio sporan sadržaj nalaza i mišljenja niti način na koji su ga hrvatski sudovi ocijenili, Europski sud je ispitivao kome se prvenstveno može pripisati propust da nedostatak neutralnosti V.B. nije istaknut tijekom prvostupanjskog postupka te može li se pretežito i objektivno pripisati podnositelju zahtjeva ([Zubac protiv Hrvatske](#) [VV], stavci 114. i 121.).

Europski sud je analizirao i vrednovao propust vještakinje da okolnost zaposlenja kod tuženika prijavi općinskom sudu te propust predmetnog suda da sukladno ZPP-u pozove vještakinju da se izjasni o svojem odnosu sa strankama. S druge strane, Europski sud primjećuje da nisu postojale nikakve naznake da su suci koji su u nacionalnom postupku sudili podnositelju bili svjesni profesionalne veze vještakinje s tuženikom (*a contrario* [Sara Lind Eggertsdottir protiv Islanda](#), stavak 24. i [Bajić protiv Hrvatske](#), stavak 33.). Naime, popis stalnih sudskih vještaka nije sadržavao podatke o zaposlenju ili drugim stručnim angažmanima vještaka. Nadalje, nesporno je da podnositelj nije podnio zahtjev za izuzećem vještakinje V.B. tijekom prvostupanjskog postupka, odnosno da ga je podnio tek 6 godina nakon imenovanja vještakinje, iako je sukladno zakonu bio ovlašten tražiti njezino izuzeće. Stoga, propusti podnositelja da se pravovremeno raspita o vještakinji i podnese zahtjev za njezinim izuzećem doveli su do štetnih

¹ Članci 250.-263. i članak 352. stavak 2. Zakona o parničnom postupku (NN 53/91 ... 148/11) i rješenje Vrhovnog suda RH br. Rev-x-1115/13

posljedica koje se pretežito i objektivno mogu pripisati podnositelju. Imajući na umu važnost predmeta za podnositelja i činjenicu da je bio zastupan po odvjetniku, Europski sud je smatrao da podnositelj nije postupao s potrebnom revnošću i iskoristio svoja procesna prava.

Posljedično, Europski sud je zaključio je podnositelj mogao učinkovito sudjelovati u postupku vještačenja, dok se nemogućnost drugostupanjskog suda da odluči o podnositeljevom prigovoru pristranosti vještaka, ponajviše može pripisati razlozima na strani podnositelja.

Slijedom svega navedenog, Europski sud je utvrdio da nije je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava